

Національний університет
«Острозька академія»

Co-funded by
the European Union

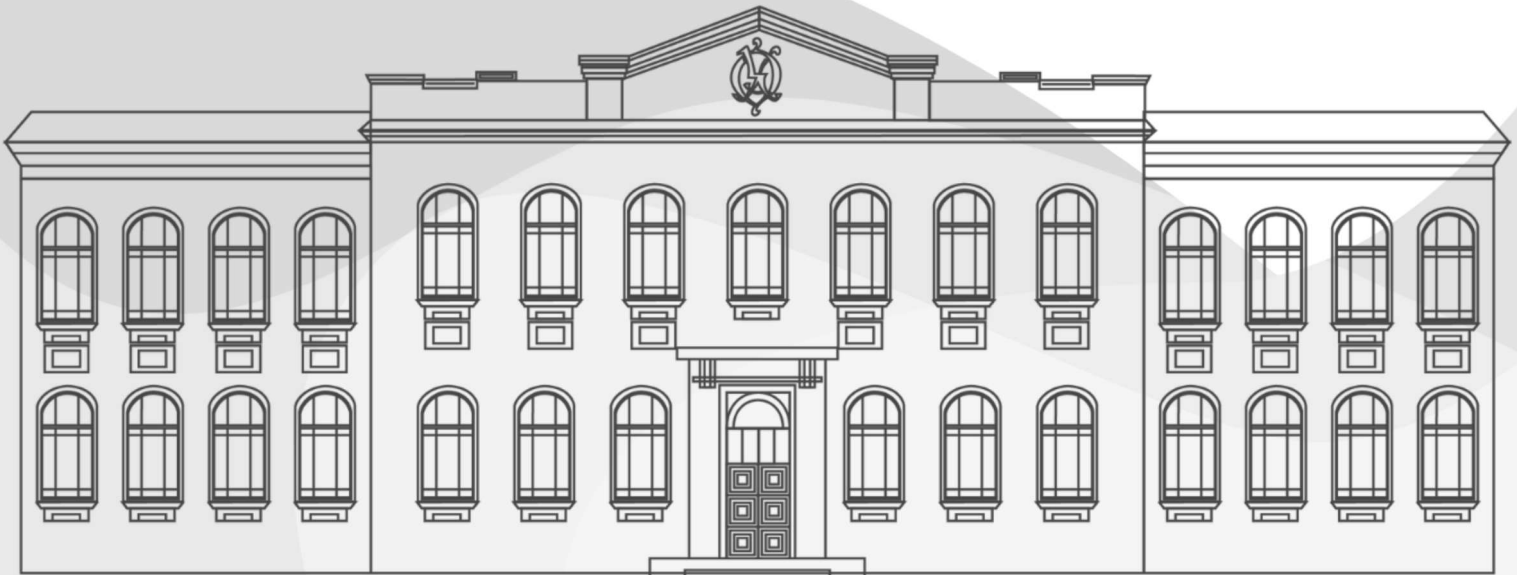
Міністерство освіти і науки України

Навчально-науковий інститут права ім. І. Малиновського
Центр досконалості ім. Жана Моне «Хаб європейських рішень»
Науково-дослідний центр вивчення наукової, освітньої,
громадської та політичної спадщини академіка І. Малиновського

МАТЕРІАЛИ
XII Міжнародної
науково-практичної конференції

МАЛИНОВСЬКІ ЧИТАННЯ

27–28 листопада 2025 року

Острог
Видавництво Національного університету «Острозька академія»
2025

УДК 34(063)

ББК 67

НЗ4

Друкується за ухвалою вченої ради
Навчально-наукового Інституту права ім. І. Малиновського
Національного університету «Острозька академія»
(протокол № 5 від 09 грудня 2025 року)

Редколегія випуску:

Дробуш І. В., доктор юридичних наук, професор, Національний університет «Острозька академія»
(головний редактор);

Блащук Т. В., кандидат юридичних наук, доцент, Національний університет «Острозька академія»;

Матвійчук М. А., доктор філософії в галузі права, доцент, Національний університет «Острозька академія»;

Кралуєк П. М., доктор історичних наук, професор, Національний університет «Острозька академія»;

Балацька О. Р., кандидат юридичних наук, професор, Національний університет «Острозька академія»;

Михальчук Б. С., доктор філософії в галузі права, Національний університет «Острозька академія»;

Лотиш Т. В., доктор філософії в галузі права, Національний університет «Острозька академія»;

Скарбарчук О. Г., доктор філософії в галузі права, Національний університет «Острозька академія».

Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції «Малиновські читання» (м. Острог, 27–28 листоп. 2025 р.) / ред. кол.: Дробуш І. В., Блащук Т. В., Матвійчук М. А. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2025. 415 с.
DOI:10.25264/09.12.2025

У збірнику опубліковано матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції «Малиновські читання» у межах Саміту «Європейські виклики та рішення» (м. Острог, 27–28 листопада 2025 року) на актуальну правову та державну проблематику. Наведені тези науковців будуть цікаві як дослідникам питань історії, права та держави, так і практикам, викладачам, аспірантам і студентам. Конференція відбувалася у межах грантового освітнього проекту Hub of the EU solutions, що співфінансується Європейським Союзом (101127578 —HEUS — ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH).

The collection contains materials from the XII International Scientific and Practical Conference 'Malynovskyi Readings' held as part of the 'European Challenges and Solutions' Summit (Ostrog, 27–28 November 2025) on topical legal and state issues. The abstracts and articles by scholars will be of interest to researchers in the fields of history, law and state, as well as practitioners, teachers, postgraduates and students. The conference was held as part of the Hub of the EU Solutions grant-funded educational project, co-financed by the European Union (101127578 —HEUS — ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH).

Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише автору(ам) і не обов'язково відображають Європейський Союз або Виконавче агентство з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести відповідальність за них.

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

© Автори, 2025
© Видавництво Національного університету
«Острозька академія», 2025

Бацула К. О.,

здобувачка вищої освіти Одеського державного університету внутрішніх справ

ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ ПОНОВЛЕННЯ ПЕРЕБІГУ СТРОКІВ ДЛЯ ВЧИНЕННЯ ДІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОХОРОНОЮ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

На початку повномасштабної збройної агресії проти України держава впровадила особливі заходи для забезпечення охорони прав інтелектуальної власності. 1 квітня 2022 року було ухвалено Закон № 2174-IX «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України». Цим нормативним актом фактично було призупинено перебіг багатьох процедур у сфері інтелектуальної власності, а саме: сплату зборів, продовження чинності охоронних документів тощо. Метою такого призупинення було запобігання втрати прав через обставини, які спричинені війною, а саме евакуацію, перебої в роботі установ, неможливість доступу до необхідних документів та інші форс-мажорні обставини [2].

Зокрема, правовласникам було надано можливість вчинити необхідні дії протягом 90 днів після завершення воєнного стану, навіть у разі, якщо встановлені строки сплинули під час його дії. Охоронні документи, термін чинності яких закінчувався у період війни, автоматично продовжувалися на весь час дії воєнного стану.

Запроваджені заходи відіграли важливу роль у забезпеченні захисту прав винахідників, правовласників та суб'єктів господарювання. Водночас із плином часу, особливо у 2023–2024 роках, стало очевидним, що тривала «пауза» в регулюванні відносин у сфері інтелектуальної власності почала мати і негативні наслідки, зокрема для фармацевтичної галузі та бізнес-середовища загалом.

Саме тому, 16 квітня 2025 року Верховна Рада ухвалила законопроект № 9383, яким скасовується дія «воєнного» Закону № 2174-IX та відновлюються стандартні правила у сфері інтелектуальної власності. Фактично це означає завершення «паузи», тобто усі строки, які були зупинені на час дії воєнного стану, відновлять свій перебіг. Водночас, для уникнення раптової втрати прав, у законі передбачено перехідні положення, які мають забезпечити м'який перехід до звичайного режиму [1].

З моменту набрання чинності новим законом відновлюються загальні строки для всіх дій, які раніше були призупинені у зв'язку з воєнним станом. Відтепер такі дії мають здійснюватися у визначені законом терміни, як це передбачалося до запровадження «воєнного» режиму.

Наприклад, якщо винахіднику ще у травні 2023 року необхідно було подати додаткові матеріали до патентної заявки, раніше він мав право відкласти це до 90 днів після завершення воєнного стану. Після набрання чинності новим законом строки буде відновлено, тому подання документів має відбуватися у межах строків, установлених законодавством.

Одним із найбільш відчутних наслідків дії «воєнного» закону було автоматичне продовження строків дії всіх патентів, термін чинності яких спливав під час війни. Навіть ті об'єкти, що за звичайних умов не підлягають продовженню, залишалися чинними протягом усього періоду воєнного стану. Нове законодавче врегулювання скасовує цю норму.

Відтепер чинність зберігатимуть лише ті патентні права, які можуть бути подовжені у межах стандартної процедури. Натомість патенти, строк дії яких повністю сплив під час війни та які не підлягають продовженню, вважатимуться такими, що припинили свою дію.

Наприклад, якщо фармацевтична компанія володіла патентом на лікарський засіб, строк дії якого завершився у 2023 році, за попереднім «воєнним» регулюванням цей патент залишався чинним до завершення воєнного стану. Водночас відповідно до нових правил такий патент втратить свою чинність.

Для правовласника це означає втрату виключних прав, проте водночас відкриває можливість виходу на ринок генеричних препаратів. Раніше автоматичне продовження строків дії патентів фактично блокувало появу генеричних ліків, оскільки оригінальні препарати залишалися охоронюваними навіть після формального закінчення їхнього строку дії. Це штучно стримувало конкуренцію та підтримувало монопольне становище окремих виробників.

Новий закон має на меті усунути ці дисбаланси. У пояснювальній записці до законопроекту чітко зазначено, що зміни спрямовані на відновлення ринкової рівноваги між правами патентовласників та суспільним інтересом у забезпеченні доступу до лікарських засобів.

Це означає, що посилиться конкуренція, знизяться ціни на ліки та підвищиться їх доступність для пацієнтів.

Наприклад, якщо раніше дорогий лікарський засіб мав лише одного постачальника, оскільки інші виробники не могли випускати генеричні препарати без ризику порушення чинного патенту, то після припинення дії такого патенту конкуренти отримують повне право вивести на ринок альтернативні ліки.

Крім того, ці зміни наближають українське законодавство до європейських стандартів, адже відповідають зобов'язанням України в межах Угоди про асоціацію з ЄС щодо забезпечення балансу між охороною прав інтелектуальної власності та доступом населення до лікарських засобів.

Проте, відновлення звичайних строків подання заперечень проти заявок на об'єкти права інтелектуальної власності в період дії воєнного стану викликає низку

обґрунтованих застережень. Попри прагнення забезпечити стабільність правозастосування, слід враховувати, що в умовах триваючої війни повноцінна реалізація сторонами своїх прав залишається обмеженою.

Значна кількість осіб, які є потенційними учасниками таких процедур, наразі перебувають у зоні бойових дій або вимушено виїхали за кордон. Це істотно ускладнює можливість своєчасного подання документів, отримання правової допомоги та забезпечення належного захисту власних інтересів.

Також необхідно враховувати, що багато підприємств, які мають право на подання заперечень, опинилися на тимчасово окупованих територіях або були змушені призупинити свою діяльність через воєнні дії. У таких умовах вимагати від них дотримання загальних строків подання документів є фактично неможливим.

Крім того, продовження воєнного стану супроводжується обмеженням доступу до офіційних ресурсів, перебоями у роботі поштових та кур'єрських служб, нестабільністю електронних сервісів, що безпосередньо впливає на можливість реалізації процесуальних прав у встановлені строки.

Повернення до стандартних термінів без урахування цих об'єктивних факторів може призвести до фактичного порушення права осіб на справедливий доступ до правового захисту. У ситуації, коли держава продовжує перебувати у стані війни, доцільним є збереження продовжених або гнучких строків подання документів. Це дозволить забезпечити рівність можливостей для всіх учасників правовідносин, незалежно від місця їхнього перебування чи обставин, у яких вони опинилися.

Таким чином, запровадження жорстких строків у нинішніх умовах є передчасним. Правозастосовна практика має враховувати реальні наслідки війни та сприяти тому, щоб кожна особа могла повною мірою реалізувати своє право на захист.

Враховуючи викладене, можна зробити висновок, що відновлення звичайних строків подання документів у сфері інтелектуальної власності потребує більш зваженого підходу, який враховував би реальні обставини воєнного часу. У ситуації, коли значна частина заявників перебуває в зоні бойових дій, за кордоном або втратила можливість вести господарську діяльність, запровадження жорстких строків подання заперечень створює ризик обмеження права на належний правовий захист.

Водночас хотілося б звернути увагу на те, що чинність зберігатимуть лише ті патентні права, строк дії яких може бути подовжено відповідно до законодавства. Усі інші права інтелектуальної власності, строк дії яких не підлягає продовженню, мають бути припинені у встановленому порядку. Такий підхід є логічним і правомірним, оскільки забезпечує баланс між стабільністю правовідносин і дотриманням принципів правової визначеності.

Отже, доцільним є запровадження гнучкого механізму обчислення строків у воєнний період, який дозволить зберегти можливість реалізації процесуальних прав усіх учасників, не порушуючи при цьому основ законодавства про інтелектуальну власність. Лише за таких умов можна забезпечити реальний і справедливий захист прав осіб в обставинах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України "Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України" від 16.04.2025 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4362-20#Text>

2. Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України від 01.04.2022 №2174-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2174-20#Text>

Базан М. О.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ.....311

Бацула К. О.

ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ ПОНОВЛЕННЯ ПЕРЕБІГУ СТРОКІВ ДЛЯ ВЧИНЕННЯ ДІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОХОРОНОЮ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....314

Беген В. О.

АДМІНІСТРАТИВНА ЮРИСДИКЦІЯ – ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ В СУЧАСНІЙ НАУКОВІЙ ДОКТРИНІ.....318

Блащук О. О.

ІСТОРИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЕРЖАВНО-ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ПРАВОВОМУ ВИМІРІ.....321

Гаврик К. С.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАХОДИ ПРИМУСУ: ПРАВОВА ПРИРОДА, ВИДИ ТА МЕЖІ ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ.....324

Голод В. Ю.

ЮРИСДИКЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ: КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ.....327

Дрогобицька Х. І.

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ В УКРАЇНІ.....330

Замашнюк Ю. Р.

ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ В ОБОРОННІЙ СФЕРІ: ПРОБЛЕМИ ПРОЗОРОСТІ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....332

Зіньо О. С.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ І СВОБОД В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....335